

Postbus 778
2300 AT Leiden
info@vrouwenrecht.nl
www.vrouwenrecht.nl
NL81INGB0004655338

Aan de minister van OCW dr. M. Bussemaker
t.a.v. DUO
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer

Leiden, 18 mei 2017

Betreft: Bezwaar tegen "Afwijzing aanvraag instellingssubsidie gender en LHBTI-gelijkheid 2018-2022" d.d. 24 april 2017

Uw kenmerk: DE/1183940, zaaknummer DE1 183341)

Geachte mevrouw Bussemaker,
Geachte leden van de bezwaarschriftencommissie,

Als penvoerder van de Alliantie Vrouw & Recht maakt de Vereniging voor Vrouw en Recht 'Clara Wichmann' (VVR) bezwaar tegen de afwijzing van haar aanvraag van 25 februari 2017 voor instellingssubsidie op grond van de Subsidieregeling gender en LHBTI-gelijkheid 2017-2022 d.d. 24 april 2017 (kenmerk DE/1183940, zaaknummer DE1183341). U heeft de aanvraag voor het aangaan van een strategisch partnerschap geregistreerd als "Alliantie Vrouw en Recht" met kenmerk DE/1176943.

Voor de goede orde wijst de VVR erop dat als reden van afwijzing in de beschikking en de daaraan gehechte "*inhoudelijke motivering betreffende uw aanvraag*" is genoemd: "*Uit de definitieve rangorde zijn de acht aanvragen met de hoogste score geselecteerd. Uw aanvraag is gewaardeerd op 88 punten en behoort daardoor niet tot de hoogste acht in de uiteindelijke rangorde.*" Aangezien de behaalde score inhoudelijk gemotiveerd wordt, moet dat deze ook inhoudelijk betwist kunnen worden.

De aanvraag van de Alliantie V&R verkreeg iets minder punten dan de aanvragen van de wel verkozen allianties of organisaties. De motivatie van de puntenaftrek is, zoals door ons in de bij deze brief gevoegde bijlage beargumenteerd, echter op diverse onderdelen onjuist en/of subjectief, hetgeen ons inziens tot herziening van het aantal toegekende punten dient te leiden. Daarmee zal, in onze overtuiging, de Alliantie Vrouw & Recht tenminste ergens midden in de rangorde van de wel verkozen partnerschappen eindigen.

Naast de betwisting van de puntentoekenning brengt de VVR nog een ander bezwaar naar voren. U schrijft dat bezien is of "*evenwichtige spreiding over de doelstellingen, functies en onderdelen van de gender- en LHBTI-gelijkheid*" is gerealiseerd en vervolgt met "*Het bezien van de evenwichtige spreiding heeft niet geleid tot aanpassing van de rangschikking*".

Naar de mening van de VVR is **geen** sprake van een evenwichtige spreiding. Het terrein recht is niet genoemd bij omschrijving van de aandachtgebieden in het "*overzicht van de aanvragen met de hoogste score*" en evenmin in de brief aan de Tweede Kamer d.d. 24 april 2017 met uw referentie 1181164. Het beïnvloeden van regelgeving, het agenderen bij beleidsmakers en voeden van het politieke besluitvormingsproces wordt wel in de subsidieregeling genoemd, maar niet bij de verkozen partnerschappen. Juist in deze leemte beoogde de Alliantie Vrouw & Recht te voorzien. Bij de wel verkozen allianties ligt de nadruk op beleidsuitvoering (van reeds vastgesteld beleid), terwijl beleidsbeïnvloeding (inclusief de benodigde kennis en ervaring over het beleidsproces) en

gender mainstreaming buiten beeld lijken.

Voorts valt op dat organisaties van zwarte migranten en vluchtelingenorganisaties onzichtbaar zijn bij de uitverkoren partnerschappen.

Daarnaast valt het op dat penvoerders alleen maar grote organisaties zijn met wie de rijksoverheid al een intensieve subsidierelatie had en dat in het voorbereidende traject nu juist de suggestie is gewekt dat het met de nieuwe regeling allemaal anders zou gaan en dat 'nieuwkomers' een faire kans zouden krijgen

Tot slot wijst de VVR er op dat de door het ministerie in de afwijzingsbrief genoemde website www.bezwaarschriftenocw.nl niet toegankelijk is omdat "*de echtheid van de ontvangen gegevens niet geverifieerd kan worden*" en de website klaarblijkelijk een ongeldig certificaat m.b.t. bescherming van privacy kent. Mogelijke nadere vormprocedures die wel op de website, maar niet in de beschikking vermeld worden, mogen de VVR dus niet tegen geworpen worden.

In afwachting van een uitnodiging voor een hoorzitting ter nadere toelichting op het bezwaarschrift,

Met vriendelijke groet,

Joke Swiebel
voorzitter

Contactgegevens:

J. Swiebel (voorzitter), tel. 020-6270779 (van 2 t/m 20 juni afwezig) ; M.M.H. van de Vijver (penningmeester), tel. 0251- 296 269.

Bijlage

Bezwaar tegen "Afwijzing aanvraag instellingssubsidie gender en LHBTI-gelijkheid 2018-2022" d.d. 24 april 2017 (kenmerk DE/1183940, zaaknummer DE1183341).

Hieronder wordt per punt de motivatie voor afwijzing van OCW in haar "Format Beoordeling aanvragen Strategisch Partnerschap Gender- en LHBTI-gelijkheid 2017-2022" besproken. De motivatie van OCW wordt telkens tussen aanhalingstekens geciteerd (OCW: "...") en soms geparafraseerd, gevolgd door het commentaar hierop van de VVR namens de Alliantie V&R. Citaten uit de aanvraag van de Alliantie V&R worden met aanhalingstekens in cursief aangegeven. Tussen haakjes wordt de paragraaf van de Theory of Change (TOC) en Trackrecord (TR) dan wel de samenwerkings-overeenkomst vermeld waar naar wordt verwezen of waar uit wordt geciteerd.

1. Strategische doelstelling en tussenliggende stappen

OCW: "De middellange termijn (doorloop partnerschap) doelstelling lijkt alle maatregelen te betreffen, waarbij het onduidelijk is welke maatregelen en onderwerpen prioriteit hebben."

De VVR merkt op dat de (aanvraag van de) Alliantie zich met name richt op beleidsbeïnvloeding respectievelijk op totstandkoming van beleid op inderdaad een breed scala aan rechtsgebieden. Dat betekent dat de prioriteitstelling in hoge mate afhankelijk is van de actualiteit, die over een periode van vijf jaar (looptijd strategische doelstelling) niet of maar zeer gedeeltelijk te voorspellen is. Daarnaast geeft de Alliantie wel degelijk criteria aan voor prioriteitsstelling:

"De strategische doelstelling heeft betrekking op de onderwerpen waarop de Alliantie zich de komende vijf jaar zal richten. Deels zijn dit bestaande, langlopende dossiers, zoals genoemd in het track record. Deels betreft het de implementatie van andere recente aanbevelingen van CEDAW.¹ Nieuwe onderwerpen kunnen voortkomen uit nieuwe initiatieven van de regering en/of initiatieven van parlementariërs tot (wijziging van) wet- en regelgeving die mogelijk negatieve implicaties voor (groepen) vrouwen en LHBTI hebben. Of uit signalering van nieuwe knelpunten voor groepen vrouwen en LHBTI door alliantiepartners of andere maatschappelijke actoren. Bepalend voor keuze en prioriteitsstelling door de Alliantie zijn het intrinsieke belang van de kwestie ten opzichte van genoemde lange termijn doelstellingen, de kans op succes/impact, openingen in het politieke proces, de mogelijkheden voor samenwerking, het afbreukrisico en de kosten en capaciteit in termen van menskracht en middelen." (TOC 3)

Voorts wijst de VVR op afstemming en overleg met de Minister en haar ambtenaren, ook over het activiteitenplan (o.m. TOC 7), waaruit mede prioriteiten zullen voortvloeien:

"De minister voor emancipatie is met haar ambtenaren bij OCW/DE uiteraard een zeer relevante en belangrijke actor, onder meer bij de invulling van gender mainstreaming. Onderdeel van het strategisch partnerschap kan zijn signalering en attendering (over en weer) van planning van lopende beleidstrajecten" (TOC 5).

Tot slot wijst de VVR er op dat als uitgangspunt voor het op te richten Expertisecentrum Vrouw & Recht is geformuleerd:

"Tenminste een derde van de activiteiten en tijdsbesteding zal betrekking hebben op de rechtspositie van vrouwen en meisjes met een bi-culturele en/of migranten achtergrond. Onder meer: migratierecht, huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap, toegang tot opvang voor vrouwen zonder middelen en/of papieren, internationaal familierecht e.d." (TOC 9).

Conclusie: de aanvraag bevat wel degelijk informatie over de prioriteitsstelling en de criteria daarvoor.

2. Strategische doelstelling en tussenliggende stappen

OCW: "Hoewel de strategische doelstelling zich ook expliciet zegt te richten op de verschillende effecten ten aanzien van LHBTI en (non) LHBTI, komt dit vervolgens niet duidelijk naar voren in de uitgewerkte strategieën, die zich met name richten op de verschillende effecten voor vrouwen."

De VVR merkt op dat drie van de vijf strategieën zodanig geformuleerd zijn dat ze zowel op

¹ [CEDAW/C/NLD/CO/6](#) november 2016. De regering moet in November 2020 rapporteren.

gendergelijkheid als voor LHBTI-gelijkheid opgeld doen, terwijl logisch te begrijpen is dat een vierde (onderzoek, documentatie & informatie) ook van toepassing is op LHBTI-dossiers².

Zoals in de probleemanalyse (TOC 2) uiteengezet stoelt het bevorderen van gendergelijkheid en LHBTI-gelijkheid op een gemeenschappelijke kern, maar dat sluit een taakverdeling in de praktijk niet uit. Het is inderdaad niet de bedoeling om op de stoel van het COC, TNN of NNID te gaan zitten. Wel om daar waar nodig en mogelijk samen te werken (zie strategie 4, TOC 3), zoals ook succesvol is gebeurd in het voorbeeld 'schaduwrapportage CEDAW' in het TR (zie TOC 3 en TR Casus 2).

Tenslotte wijzen wij erop dat art. 2.1. van de Subsidieregeling vermeldt dat de Minister "instellingssubsidie (kan) verlenen aan activiteiten die strekken tot of dienstig zijn aan het realiseren van gendergelijkheid **of** LHBTI-gelijkheid" (vet VVR). Er wordt derhalve niet als voorwaarde gesteld dat alle aanvragen op alle onderdelen beide terreinen dienen, laat staan in gelijke mate.

Conclusie: A) de in de aanvraag genoemde strategieën staan óók in het licht van LHBTI-gelijkheid, zonder daarmee andere organisaties voor de voeten te (willen) lopen, terwijl B) de subsidievoorwaarden niet stellen dat alle aanvragen op alle onderdelen evenzeer dienstig aan beide doelstellingen moeten zijn.

3. Strategische doelstelling en tussenliggende stappen

OCW: "Het wordt tevens niet duidelijk wat de alliantie bedoelt met het in te richten expertisecentrum en welke rol deze inneemt in de veranderstrategie."

In de aanvraag staat dat het Expertisecentrum de veranderstrategieën en bijbehorende activiteiten zal uitvoeren namens de Alliantie Vrouw & Recht. Zie, naast het onder 1 aangehaald citaat uit TOC 9, ook de eerste zinnen van de TOC:

"De Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, het Netwerk VN-Vrouwenverdrag en Femmes for Freedom vormen de Alliantie Vrouw & Recht om hun expertise te bundelen, hun slagkracht te vergroten en de activiteiten uit te breiden. Met de te verkrijgen instellingssubsidie gaat de Alliantie een Expertisecentrum Vrouw & Recht inrichten voor de uitvoering van de in het strategisch partnerschap onder te brengen activiteiten." (TOC 1)

Conclusie: de aanvraag gaat wel degelijk in op de organisatie en rol van het (in te richten) Expertisecentrum.

4. Onderliggende analyse en aannames

OCW: "Er is geen sprake van een duidelijk verband tussen de probleemstelling en de voorgestelde veranderstrategie."

In de probleemanalyse stelt de Alliantie V&R:

"De indirecte discriminatie van vrouwen is echter nog verre van uitgebannen en leidt soms tot vergroting van ongelijkheid. Ook recente of voorgenomen schijnbaar seksneutrale regelingen pakken regelmatig ten nadele van (groepen) vrouwen uit, omdat impliciet wordt uitgegaan van de man als norm." (TOC 2)

² 1. Kritisch volgen, signaleren, analyseren en agenderen van ontwikkelingen in de rechtspositie van vrouwen in Nederland (waakhond)

2. Lobby en advies gericht op beleidsmakers, politici en andere instituties die een rol spelen bij nieuwe wet- en regelgeving, handhaving en evaluatie van bestaande wetgeving.

3. Onderzoeken en documenteren van ontwikkelingen in de rechtspositie van vrouwen in Nederland en verspreiden van informatie in wetenschappelijke en publieksversies (expertisecentrum)

4. Coalitievorming en netwerken met maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen en belanghebbenden

5. Juridische interventies

Verder wordt in noot 3 verwezen naar de analyse van CEDAW in Algemene Aanbeveling 28 m.b.t. intersectionele discriminatie.

Bij de uitleg van de eerst genoemde veranderstrategie (waakhond: kritisch volgen, signaleren, analyseren en agenderen) staat:

“Een intersectionele gender-analyse (kort gezegd: pakt een maatregel anders uit voor vrouwen dan voor mannen, zo ja: versterkt het de positie van vrouwen, zo nee: is dat objectief gerechtvaardigd) wordt gevolgd een beleidsmatige analyse (draagt een maatregel bij aan afgesproken doelstellingen), juridische toetsing op rechtsstatelijkheid, doelmatigheid en uitvoerbaarheid en analyse van het realiteitsgehalte van impliciete vooronderstellingen.”

Met andere woorden: beleid is vaak ‘gender-blind’; een kritische gender-analyse kan dit blootleggen en bouwstenen voor correctie aandragen. Correctie kan bereikt worden via lobby en advies (strategie 2), netwerk en coalitievorming (strategie 4) en, waar nodig, juridische interventies (strategie 5).

Conclusie: de aanvraag legt wel degelijk een duidelijk verband tussen probleemstelling en veranderstrategieën.

5. Onderliggende analyse en aannames

OCW: “Het te adresseren probleem (indirecte discriminatie van vrouwen) wordt op een eenzijdige wijze benaderd (revitalisering, actualisering in de sfeer van recht).”

Een juridisch geformuleerd probleem (indirecte discriminatie) wordt op zijn best tenminste ook juridisch benaderd: dat is in de visie van de VVR niet ‘eenzijdig’. De keuze voor een juridische invalshoek wordt uitgebreid beargumenteerd in de inleiding:

“Het spectrum aan maatschappelijk organisaties overziend vormt de juridische invalshoek en het juridisch instrumentarium het unieke ‘selling point’ van de Alliantie: kennis van de verhouding tussen recht en beleid, de context van internationale verplichtingen (waaronder het VN-Vrouwenverdrag), de samenhang van rechtsgebieden en rechtsmiddelen, het belang van de juiste procedures in de besluitvorming etc.”

Kortom, zoals een COC niet te verwijten valt dat zij in eerste instantie kiest voor een LHBTI-invalshoek, valt een Alliantie Vrouw & Recht niet te verwijten dat zij in eerste instantie kiest voor het recht als invalshoek. Zeker niet waar ‘het spectrum van maatschappelijke organisaties overziend’ juist daar een gat ligt.

Daarnaast is de VVR van mening dat van een Alliantie die in een beperkt TOC-stramien een relatief bescheiden subsidie-aanvraag doet om een Expertisecentrum Vrouw & Recht in te richten niet kan worden verwacht dat ook “de andere oorzaken” worden benoemd en “hoe deze zouden kunnen worden geadresseerd” (vet VVR). Een dergelijke analyse te vergen lijkt ons de reikwijdte van de subsidie-aanvraag ver te buiten te gaan. Anders dan OCW stelt (ook benoemd had moeten worden “hoe de aanvrager zich daartoe verhoudt”) stelt de Alliantie echter expliciet als veranderstrategie:

“Coalitievorming en netwerken met maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen en belanghebbenden. (...) Samenwerking met andere maatschappelijke organisaties leidt tot bundeling van krachten en expertise, het voeren van een lobby vanuit verschillende posities en perspectieven en het betrekken van hun diverse achterbanen bij een issue”. TOC 3

Met andere woorden: in de voorgestelde praktijk van het werk komen zowel andere oorzaken als hoe de aanvrager zich er toe verhoudt uitdrukkelijk aan de orde.

Tenslotte merken wij op dat de ‘reikwijdte’ of ‘breedte’ van een TOC altijd ook een keuze inhoudt. Wij hebben gekozen voor een TOC op het niveau van de belangrijkste strategieën van de Alliantie.

Conclusie: de benadering van de Alliantie V&R is niet eenzijdig, maar vloeit – beargumenteerd - voort uit de unieke deskundigheid van de Alliantie, terwijl samenwerking met anderen een integraal en expliciet onderdeel vormt van de aanpak.

6. Onderliggende analyse en aannames

OCW stelt dat de geformuleerde aannames geen aannames zouden zijn zoals die in een TOC verwacht zouden worden en merendeels niet gestaafd worden met bronnen.

De VVR merkt op dat dit afhangt van de 'TOC-school' van de beoordelaars, aangezien in vergelijkbare trajecten (subsidieaanvragen) bij BuZa waarnaar de subsidieregeling verwijst soortgelijke aannames als goed zijn beoordeeld. We geven u in een noot enige voorbeelden van tegengesteld gebruik van aannames.³ Indien het ministerie inderdaad uitgaat van één bepaalde TOC-school, had dit in de subsidieregeling zelf of in de beoordelingscriteria vermeld moeten worden. Dat is niet het geval. Daarmee verliest dit element in de beoordeling ons inziens zijn rechtmatigheid.

Overigens lijkt het de Alliantie overbodig om bijvoorbeeld als bronvermelding in een noot te vermelden dat op het moment van indiening de verkiezingen nog niet hadden plaatsgevonden en op het moment van schrijven van een bezwaarschrift er nog geen regering is gevormd (beide relateren aan de eerste aanname TOC 4).

Conclusie: dit onderdeel van de beoordeling is niet gestoeld op in de subsidieregeling aangegeven criteria en derhalve onrechtmatig.

7. Beschrijving van de relevante actoren

OCW stelt dat een meer uitgewerkte analyse van de relevante actoren ontbreekt en voorts dat bepaalde actoren, zoals de private sector, ontbreken.

Naar de mening van de VVR zijn de visualisatie (Annex II TOC) en de beschrijving van de actoren adequaat gelet op de doelgroep van de strategische doelstelling (de nationale politiek) en de inzet daarvan: het interveniëren in het beleidsproces (lobby en beleidsbeïnvloeding). Immers, handboeken politicologie kennen vergelijkbare visualisaties en beschrijvingen van actoren als het gaat om lobby en beleidsbeïnvloeding. Aangezien het hier om ook bij de subsidiegever bekende actoren gaat (Tweede Kamer, ministeries e.d.) lijkt een nadere toelichting hier niet nodig. Onder strategieën gaat de Alliantie ook al in op verschillende actoren in relatie tot de betreffende strategie.

De private sector komt aan bod via maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties, maar andere delen van de private sector, zoals het bedrijfsleven, inderdaad niet of nauwelijks. Dit lijkt ons met bovenstaande voldoende verklaard. Dat neemt niet weg dat proefprocessen tegen werkgevers soms het doel kunnen dienen, zoals blijkt uit de gewonnen procedure van de zieke alfahulp, maar daar doelt de kritiek van OCW niet op, denkt de VVR.

Conclusie: de aanvraag omvat de relevante actoren en plaatst deze in het perspectief van de strategische doelstelling, waarbij uitwerking plaats vindt voor zover noodzakelijk gelet op de doelgroep en de inzet.

8. Beschrijving van de relevante actoren

OCW: "de aanvraag blijft vaag in de omschrijving wat andere actoren doen om de beoogde verandering te bewerken (bv door strategisch samen te werken worden ieders doelen dichterbij gebracht). De ToC richt zich vooral op het afdwingen van recht (...), en doet ze zelf een stap terug".

De VVR gaat er van uit dat OCW hier *bewerkstelligen* bedoelt in plaats van *bewerken*. De door de Alliantie beoogde verandering op de middellange termijn is omschreven in de strategische doelstelling die, zoals hierboven onder punt 7 nog eens uiteengezet, de nationale politiek als doelgroep heeft. In TOC 3 heeft de Alliantie omschreven welke tussenstappen zij ziet tussen de strategische doelstelling en de lange termijn doelstelling. De beschreven strategieën, actoren etc. hebben betrekking op de middellange termijn.

³ Zie <http://blogs.scw.be/beleidsplanning/500/>: "Achter een concreet plan van aanpak hoort een hypothese (aanname of assumptie) te zitten over hoe bepaalde interventies tot bepaalde verandering(en) leiden. De interventielogica is ook nodig voor gerichte monitoring en evaluatie." Maar bij <http://www.theoryofchange.org/what-is-theory-of-change/how-does-theory-of-change-work/example/identifying-assumptions/>, aannames vallen buiten het bereik van wat het project direct kan veroorzaken. En: for the outcome: "Survivors attain coping skills", (which is also a precondition of the long-term outcome): the assumption is: C. Women who have been abused need more than just skills, they need to be emotionally ready for work as well.

Bij de onder 5 hierboven geciteerde strategie uit TOC 3 is expliciet benoemd dat met andere maatschappelijke organisaties samengewerkt dient te worden om resultaat te bereiken. Welke dat zijn verschilt per concreet dossier: in het TR zijn daarvan verschillende voorbeelden uitgewerkt. Voorts wijst de VVR er op dat de ToC zich richt op interveniëren in het beleidsproces, hetgeen veel breder is dan "het afdwingen van recht". Het lijkt ons verder inconsequent om de Alliantie eerst een te smalle invalshoek te verwijten (die juist ruimte biedt voor andere actoren) en vervolgens dat de Alliantie niet een rol voor anderen ziet en (niet) zelf een stap terug doet.

Conclusie: de aanvraag gaat niet voorbij aan wat andere actoren doen, maar plaatst deze in het kader van concrete dossiers.

9. Beschrijving van de relevante actoren

OCW: "De verhouding tot de belangrijkste strategische partner: de overheid wordt summier omschreven."

De VVR ziet de verhouding tot de overheid in het licht van gender mainstreaming, zie de opmerkingen over gender mainstreaming in TOC 4:

"De regering heeft zich herhaaldelijk gecommitteerd aan gender mainstreaming.⁴ Uitvoering moet door vakdepartementen ter hand worden genomen, maar daar valt een wereld te winnen. Inmiddels is in tal van onderzoek de cruciale rol van NGO's als motor van gender mainstreaming aangetoond.⁵ De Alliantie gaat uit van voortdurende van het commitment en verwacht dat de Minister van OCW in het beoogd strategisch partnerschap vorm en inhoud kan geven ten behoeve van gender mainstreaming door de vakdepartementen."

In de beschrijving (en in de visualisatie) van de actoren stelt de Alliantie expliciet:

"Parlement en regering zijn voorwerp van lobby. Ook de beleidsmakers op de vakdepartementen (gender mainstreaming) en de Adviesorganen behoren tot de doelgroepen van de verschillende strategieën van beïnvloeding."

De Alliantie Vrouw & Recht richt zich op beleidsadvies, beleidsbeïnvloeding, lobby en vertegenwoordiging, die als zodanig wel in de subsidieregeling voorkomen. In nauwe samenwerking met de minister:

"De minister voor emancipatie is met haar ambtenaren bij OCW/DE uiteraard een zeer relevante en belangrijke actor, onder meer bij de invulling van gender mainstreaming. Onderdeel van het strategisch partnerschap kan zijn signalering en attendering (over en weer) van planning van lopende beleidstrajecten, uitkomsten van proefprocessen e.d.." (TOC 5)

Tenslotte merkt de VVR op dat waar het gaat om implementatie van bestaand beleid de verhouding met de overheid relatief gemakkelijk te omschrijven is. De Alliantie richt zich echter met name op het interveniëren in de totstandkoming van beleid. Daarbij kan de verhouding met de overheid per dossier verschillen, afhankelijk van de inhoud van het betreffende dossier, de fase waar het zich in bevindt, de partners en de interventiedoelen.

Conclusie: de verhouding tot de overheid wordt wel degelijk omschreven, zij is zelfs 'des Pudels Kern', omdat de strategie gericht is op beïnvloeding van de nationale politieke besluitvorming.

10. Beschrijving van de functie of functies

OCW: "Bij de beschrijving van de functie onderzoek, kennis en beleidsadvies wordt niet duidelijk hoe men de functie beleidsadvies gaat invullen."

Mogelijk doelt OCW hierbij alleen op hetgeen in TOC 6 verwoord is. Aangezien zo goed als alle paragrafen van de TOC ruim aandacht besteden aan de invulling die de Alliantie beoogt: lobby en beleidsbeïnvloeding (zie bijvoorbeeld ook hierboven onder punt 9 en 7) hebben we, gelet op het

⁴ Gedefinieerd als ...'an active and visible policy of mainstreaming a gender perspective into all policies and programmes, so that, before decisions are taken, an analysis is made of the effects on women and men, respectively' Platform for Action, UN doc. A/Conf.177/20 para 79 et passim.

⁵ Bijvoorbeeld EIGE (2014); [Effectiveness of institutional mechanisms for the advancement of Gender Equality. Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States.](#) Vilnius.

beperkte aantal toegestane pagina's, ervoor gekozen om niet steeds te herhalen wat reeds andere paragrafen stond en derhalve in paragraaf 6 te volstaan met een korte omschrijving.

Conclusie: de functie beleidsadvies is wel degelijk toegelicht en vormt zelfs de rode draad in de aanvraag.

11. Beschrijving van de functie of functies

OCW mist aandacht voor de wijze waarop bronnen ontsloten worden en toegankelijk gemaakt voor het publiek alsmede hoe wordt aangesloten bij de ontwikkelingen in de digitale informatievoorziening.

In TOC 3 wordt volgens de VVR bij de derde strategie (onderzoek, documentatie en informatie) een beknopt maar omvattend antwoord gegeven op de door OCW gestelde vraag door opname van relevante links naar de databases opdat de beoordelaars zich zouden kunnen overtuigen van de digitale rijkdom die de betrokken partnerorganisaties – vrijwilligersorganisaties - al hebben ontsloten voor het brede publiek (en behouden voor teloorgang):

"Onderzoeken en documenteren van ontwikkelingen in de rechtspositie van vrouwen in Nederland en verspreiden van informatie in wetenschappelijke en publieksversies (expertisecentrum).

Gezien de vele langlopende kwesties is een institutioneel geheugen van cruciaal belang, dus wordt een digitaal dossier per beleidskwestie bijgehouden met de geschiedenis, de relevante stukken en commentaren. De databases met [jurisprudentie](#), annotatie en [commentaren](#) op de VVR website inclusief die van het (oude) Clara Wichmann Instituut zijn hierbij onmisbaar. Dat geldt eveneens voor de [documentatie](#) over het [VN-Vrouwenverdrag](#) op de website [van het Netwerk](#). Verspreiding van de informatie zal plaatsvinden via uit te brengen wetenschappelijk (E-)publicaties, E-nieuwsbrieven en de media."

Met de stafkrachten van het beoogde Expertisecentrum Vrouw & Recht zouden de databases en digitale dossiers up-to-date gehouden kunnen worden en uitgebreid.

Conclusie: de aanvraag geeft voldoende inzicht in het ontsluiten, verspreiden e.d. van (digitale) bronnen in relatie tot de betrokken en nog aan te pakken beleidskwesties.

12. Beschrijving van de functie of functies

OCW merkt op dat de functie ondersteuning en begeleiding beperkt wordt ingevuld door een doorverwijsfunctie te bieden.

Dit is een juiste constatering, al is niet geheel duidelijk of OCW dit als kritiek bedoelt, en dus leidend tot punten aftrek.

Met een aanvraag om een Expertisecentrum Vrouw & Recht op te richten voor een relatief bescheiden bedrag van € 250.000 per jaar kan de Alliantie niet meer bieden, gelet op de enorme vraag van vrouwen aan individueel (juridisch) advies en rechtshulp op de diverse rechtsgebieden, mede onder invloed van de bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp. Het is nadrukkelijk niet het doel van de Alliantie om individuele rechtshulp te bieden, dat is niet haar taak. Wel kan zij verwijzen naar gespecialiseerde advocaten of andere mogelijkheden.

Conclusie: de beperkte invulling van de functie ondersteuning en begeleiding is een bewuste en realistische keuze. Het bieden van individueel juridisch advies en rechtshulp ziet de Alliantie niet als haar taak/doel.

13. Meetbare indicatoren

OCW: "In de TOC werkt de aanvrager **slechts** een aantal (**niet alle**) outcome indicatoren uit "

In TOC 7 spreekt de Alliantie zelf al van "voorbeelden van indicatoren". In onze ogen is de impliciete kritiek verrat in de hierboven vet gemaakte woorden niet verdiend. Bij de vier voorbeelden van outcomes worden achtereenvolgens vijf, drie, vier en zes meetbare indicatoren opgesomd, waarvan OCW erkent dat ze zowel meetbaar zijn als een causaal verband hebben. Bovendien vervolgt de aanvraag:

"De Alliantie gaat ervan uit dat de beoogde resultaten, de indicatoren (waar relevant per issue), de wijze van monitoring, verslaglegging en evaluatie (en zo nodig bijstelling) nader worden uitgewerkt en vastgesteld in overleg met het Ministerie bij de uitwerking van het strategisch partnerschap en het activiteitenplan in de tweede fase van de subsidieaanvraag."

Met andere woorden: de Alliantie geeft ruim voldoende blijk van het kunnen formuleren van meetbare indicatoren en staat open voor overleg met de strategisch partner voor het vaststellen van de voor het partnerschap meest **relevante** indicatoren e.d. Overeen te komen indicatoren, monitoring en evaluatie hangen immers direct samen met de omvang van het partnerschap en de overeen te komen concrete activiteiten.

Conclusie: de Alliantie laat in haar voorbeelden van uitgewerkte outcome indicatoren zien dat zij hiertoe in staat is en laat ruimte voor nadere invulling in overleg met de strategisch partner, mede omdat de indicatoren direct samenhangen met de omvang van het partnerschap.

14. Meetbare indicatoren

OCW: "de indicatoren voor het strategisch doel geven geen richting aan het meten van de mate van het succesvol komen tot het strategisch doel."

Bij dit oordeel ontbreekt enige vorm van onderbouwing. Het is daarmee voor de Alliantie onduidelijk en niet terecht. De eerste indicator "aantal en kwaliteit van wetsvoorstellen dat aantoonbaar en transparant is getoetst op gender effecten" is volgens de Alliantie richtinggevend voor het eerste deel van de strategische doelstelling. De beoogde langere termijn effecten op de (rechts)positie van kwetsbare groepen nemen meer tijd en zijn slechts gedeeltelijk vast te stellen in de subsidieperiode. In aanvulling op het onderzoeken en meten van die effecten zijn daarom de andere twee genoemde indicatoren van belang - en richtinggevend - voor het aantonen van de bijdrage van de Alliantie aan het bereiken van de strategische doelstelling.

Conclusie : niet duidelijk is waarop de conclusie 'niet meetbaar' is gebaseerd, nu juist verschillende concrete en meetbare indicatoren worden aangegeven.

15. Risicoanalyse

OCW: "Van een aantal is onduidelijk of dit wel reële risico's zijn."

De VVR vraagt zich af op welke risico's OCW hier doelt met dit oordeel zonder onderbouwing. In de ervaring van de Alliantie betreft het alle reële risico's. Een toelichtend gesprek (zie tot slot) had dit kunnen verhelderen.

Conclusie: niet duidelijk is op welke risico's het verwijt van onduidelijkheid slaat. Daarmee lijkt dit te subjectief om als grondslag voor een beoordeling op punten te kunnen dienen, laat staan voor puntenaftrek.

16. Risicoanalyse

OCW: "Het laatste gemelde risico is een gevoelige met een grote impact: onoverbrugbare verschillen tussen de alliantiepartners zelf. Hier wordt geen expliciete contra-strategie voor benoemd."

Dit is een onjuiste constatering. Hier is wel degelijk op geanticipeerd met een contra-strategie: in de samenwerkingsovereenkomst tussen de drie alliantiepartners zijn verschillende bepalingen opgenomen ter voorkoming en ter beslechting van geschillen. Deze kunnen model staan voor de overeenkomst in het met de minister aan te gaan strategisch partnerschap.

Zoals beschreven bestaat voorts de contra-strategie uit de inzet van het de-escalerende en de-juridiserende instrumentarium van de ervaren mediators uit het leden- en relatiebestand van de Alliantiepartners, waarnaar in de aanvraag verwezen wordt. Als de inzet daarvan onverhoopt faalt omdat (een van) de partijen niet tot compromis bereid is, dan staat de weg van procedures, bezwaar- en beroep open.

Conclusie : de samenwerkingsovereenkomst bevat een expliciete contrastrategie in geval van onoverbrugbare verschillen tussen de Alliantiepartners en de aanvraag eveneens.

17. Indicatieve begroting met globale verdeling van kosten per doel of functie

OCW: "Opgemerkt moet worden, dat in deze begroting een post 'Overhead expertisecentrum' is opgenomen. Het is niet toegestaan om overheadsposten op te voeren."

Uit de toelichting in TOC 9 blijkt duidelijk dat met overhead huisvesting, salarisadministratie, boekhouding e.d. bedoeld wordt. Het is evident dat het op te richten Expertisecentrum en zijn medewerkers huisvesting, salarisadministratie, boekhouding e.d. behoeft en dat dit op de een of andere wijze in de begroting terug te vinden zal moeten zijn. In de definitieve begroting kunnen deze posten anders omschreven worden indien subsidiegever dat wenselijk acht.

Conclusie: het verwijt treft geen doel en bovendien kunnen in de definitieve begroting de kosten van huisvesting, salaris-administratie etc. op een door de subsidiegever gewenste wijze benoemd worden.

18. Indicatieve begroting met globale verdeling van kosten per doel of functie

OCW: "Het is echter de vraag hoe de penvoerder, nu een ledenorganisatie, zonder stafkrachten met inkomsten als contributies en donaties, 1,25 mln euro zorgvuldig kan inzetten en verantwoorden."

In TOC 9 is expliciet vermeld dat de Alliantie een Expertisecentrum Vrouw & Recht gaat oprichten met de instellingssubsidie. De stafkrachten zullen het beheer van deze instellingssubsidie uitvoeren onder supervisie van penvoerder. Daarmee ontstaat een vergelijkbare situatie als bij andere instellingen met wie OCW/DE een instellingssubsidierelatie heeft: een bureau met directeur en staf, waarop wordt toegezien door een bestuur of Raad van Toezicht. Ook de samenwerkingsovereenkomst bevat nadere bepalingen over onder meer financiering, voorzitters- en penningmeestersoverleg etc.

De gekozen bewoording lijkt te suggereren dat vrijwilligersorganisaties per definitie niet in aanmerking komen voor toekenning. Wanneer het Ministerie van mening is dat vrijwilligersorganisaties zonder stafkrachten niet in aanmerking komen als subsidie-ontvanger, had dit in de regeling vermeld moeten worden. Dat was niet het geval. Derhalve is dit geen rechtmatig argument.

Overigens zal er jaarlijks via Jaarrekening/Jaarverslag verantwoording worden afgelegd van de besteding van de subsidiegelden (€ 250.000 per jaar), hetgeen voldoende sturingsmogelijkheden voor volgende jaren biedt. Vraagtekens zetten bij een zorgvuldige besteding van 1,25 miljoen is suggestief en subjectief.

Tot slot merkt de VVR op dat in de enige subsidierelatie waarmee zij met het ministerie stond (projectsubsidie schaduwproces) geen problemen van de kant van het ministerie gemeld zijn. In tegendeel: de afwikkeling na verantwoording was snel, zonder nadere vragen.

Conclusie: de subsidieregeling sluit vrijwilligersorganisaties niet uit. Het gebruik van dit argument voor puntenaftrek is derhalve niet rechtmatig. Bovendien zou honorering van de subsidieaanvraag voorzien in de financiering van stafkrachten die het gewraakte manco kunnen compenseren.

19. Indicatieve begroting met globale verdeling van kosten per doel of functie

OCW: "Opmerkelijk is dat de schaduwrapportage bij het track record als goed voorbeeld en als kerntaak wordt genoemd, maar dat dit vervolgens niet wordt opgenomen in de kernbegroting."

In het track record is het schaduwproces VN-Vrouwenverdrag opgenomen als kerntaak van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag. Daarmee is het niet automatisch een kerntaak van het met de subsidiemiddelen op te richten Expertisecentrum Vrouw & Recht.

Voorts is in TOC 9 (de Indicatieve begroting) expliciet opgenomen:

"De Alliantie gaat er van uit dat voor het schaduwproces rond de follow-up rapportage eind 2018 en de 7de regeringsrapportage CEDAW daarnaast projectsubsidie verkregen kan worden.⁶ Zo niet dan moet het aan te vragen jaarlijkse subsidiebedrag verhoogd worden met € 25.000 jaarlijks opdat de Alliantie middelen kan reserveren en een voorziening kan treffen voor de uitgaven schaduwproces."

Conclusie: een kerntaak van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag is niet automatisch een kerntaak van de Alliantie en het op te richten Expertisecentrum Vrouw & Recht. De financiering van het schaduwproces was voorts wel benoemd in de indicatieve begroting.

20. Expertise en effectiviteit

OCW: "Het richt zich wel eenzijdig op de rechten van vrouwen en niet op het hele spectrum van gender- en LHBTI-gelijkheid."

Nergens in de subsidieregeling wordt als eis gesteld dat de in aanmerking komende organisaties zich zouden moeten richten op zowel gendergelijkheid als LHBTI-gelijkheid. Er is steeds sprake van "of". (Zie artt. 2.1; 2.2, sub b; 2.8, lid 2, sub c; 2.9, lid 1). Voorts vragen wij ons af of de Alliantie van COC, TNN en NNID, resp. het ILHIA als wel geselecteerde partners ook eenzijdigheid is tegen geworpen. Zie ook punt 2 hierboven.

De VVR wijst er verder op dat de schaduwrapportages (casus twee) zowel qua onderwerpen als ondertekenaars een breed spectrum van gender- en LHBTI-gelijkheid omvatten. Daarnaast miskent deze kritiek dat het trackrecord naast de vier cases zowel een inleidende als een slotparagraaf kent, waarin wel degelijk dwarsdoorsnijdende onderwerpen uit het bredere spectrum gender en LHBTI benoemd zijn, zoals gelijke behandeling, seksregistratie, sekswerk, verschillen tussen groepen vrouwen.

Conclusie : de subsidieregeling stelt niet dat allianties zich zowel op gender- als LHBTI-gelijkheid moeten richten. Het verwijt van eenzijdigheid is derhalve onrechtmatig. Bovendien is het feitelijk onjuist omdat het TR wel voorbeelden van LHBTI-gelijkheid noemt.

21. Expertise en effectiviteit

OCW: "uit het Track Record blijkt ook dat de VVR en het Netwerk VN-Vrouwenverdrag zonder betaalde medewerkers en met vrijwilligers werken; alleen de FFF werkt met een beperkt aantal stafkrachten. Dit kan kwetsbaar zijn voor de duurzame beschikbaarheid van expertise en capaciteit."

De VVR wijst er op dat het Track Record volgens de subsidieregeling over de afgelopen jaren diende te gaan en dat de Alliantie voor de toekomst nu juist subsidie aanvraagt om een Expertisecentrum Vrouw & Recht te kunnen bekostigen opdat via stafkrachten de duurzame beschikbaarheid en capaciteit gewaarborgd kan worden.

Daarnaast wijst zij er op dit suggereert dat vrijwilligersorganisaties per definitie niet in aanmerking komen, hetgeen nergens in de subsidieregeling is gesteld en derhalve een onrechtmatig beoordelingscriterium is. Zie ook punt 18 hierboven.

Conclusie: het verwijt van vrijwilligersorganisaties is onrechtmatig, want de aanwezigheid van betaalde krachten bij de/alle aanvragende organisaties is niet als voorwaarde in de subsidieregeling vermeld.

22. Flexibiliteit en lerend vermogen

OCW: "De Alliantie laat in haar cases zien flexibel te opereren om resultaat te bereiken, maar vooral **veel geduld** te hebben."

De door de VVR vet weergegeven woorden suggereren dat de Alliantiepartners achteroverleunend

⁶ De contactpersoon bij DE liet weten: *Voorts lijkt het ons -ook vanuit verwachtingenmanagement naar de toekomst- goed om na de constructieve dialoog met elkaar een gesprek te hebben om afspraken te maken over randvoorwaarden bij eventuele subsidieaanvragen tbv toekomstige schaduwrapportages.* Het Netwerk heeft de uitnodiging aanvaard, maar het gesprek heeft nog niet plaatsgevonden.

geduldig hebben zitten wachten tot ze weer verder aan de slag konden met de onderwerpen uit de cases. Dat is natuurlijk niet waar: met telkens nieuwe strategieën en wisselende coalitiepartners zijn, lerend van ervaring, voortdurend kansen gecreëerd om de betreffende problematiek opnieuw te agenderen. Wat wel waar is, is dat verandering soms het hebben van een lange adem, grote volharding en doorzettingsvermogen vereist. Daarover heeft de Alliantie bewezen in ruime mate te beschikken.

Conclusie: De kritiek schept ten onrechte een negatief beeld van vooral geduldig en achteroverleunende Alliantie-partners.

23. Flexibiliteit en lerend vermogen

OCW: "Er wordt niets gezegd over leren op een hoger niveau: bijvoorbeeld organisatie-leren of strategisch leren."

De subsidie-regeling rept niet over een vereiste om diverse niveau's van lerend vermogen aan te tonen, laat staan over 'leren op een hoger niveau'. Het beoordelingskader luidt op dit punt: "Naarmate het track record meer blijkt geeft van het vermogen om flexibel te werken en de geleerde lessen te gebruiken om processen bij te stellen of keuzes aan te passen, wordt de aanvraag op dit criterium hoger gewaardeerd."

Daaraan wordt voldaan, waarbij de Alliantie ons inziens in het TR aantoont een groot praktisch leervermogen te hebben, gezien de met geringe middelen behaalde successen.

Conclusie: de Alliantie heeft in het track record precies aangetoond hetgeen gevraagd is en derhalve is een hoger puntental op zijn plaats.

24. Innovatiekracht

OCW: "(..) niet per se vernieuwend te zijn", "(..) doet dit niet op een innovatieve manier", "Casus 4 vormt hier een uitzondering op (..), maar niet hoe nieuwe ideeën en interventies sinds de oprichting verder ontwikkeld zijn."

De VVR vindt de bewoordingen van OCW getuigen van een beperkte en subjectieve interpretatie van het begrip innovatie. Het agenderen en boeken van resultaten voor groepen vrouwen met een zwakke of geen rechtspositie die geen aandacht krijgen van de gevestigde gesubsidieerde emancipatie-instellingen kan immers evenzeer innovatief genoemd worden. Datzelfde geldt ook het bewerkstelligen van de eerste (!) Nederlandse gegrond verklaarde klachtprocedure bij CEDAW.

De VVR acht het voorts onbegrijpelijk dat de innovatiekracht van FFF in de ogen van de beoordelaars beperkt is tot de periode van oprichting, terwijl de casusbeschrijving laat zien welke nieuwe ideeën en interventies in 2014, 2016 en 2017 tot succes hebben geleid, voor groepen vrouwen en meisjes die door de gevestigde instellingen veronachtzaamd werden. En dat door een organisatie die elders in het beoordelingsformat beschreven staat als "(..)werkt met een beperkt aantal stafkrachten."

Conclusie: De beoordeling hanteert een zeer beperkte opvatting van innovatie en geeft blijk van onderschatting en onderwaardering van de innovatiekracht van de (partners van) de Alliantie.

25. Transparantie, verantwoording en draagvlak

OCW: "Het TR noemt betrokkenheid van externe actoren bij voorbereiden, planning en uitvoering, maar dit wordt niet gestaafd met voorbeelden."

Deze kritiek stoelt niet op de feitelijke tekst van de aanvraag (TR), nu elke casus laat zien dat en welke externe actoren op welk moment betrokken zijn en waaruit het draagvlak bestaat.

Conclusie: deze kritiek is onjuist, daar de rol van externe actoren bij de verschillende voorbeelden in het Track Record systematisch aan de orde komt.

26. Transparantie, verantwoording en draagvlak

OCW: "er is geen sprake van een overtuigende visie hierachter; dit is een beschrijving van de gebruikelijke standaard."

Het beoordelingskader luidt op dit punt: "Naarmate het track record meer blijkt geeft van betrokkenheid van externe actoren bij de voorbereiding, planning en uitvoering van de interventies en externe verantwoording over de werkwijze, wordt de aanvraag op dit criterium hoger gewaardeerd."

"Een overtuigende visie hierachter" wordt in het beoordelingskader niet als criterium vermeld. Onduidelijk is waarom een "gebruikelijke standaard" niet goed zou zijn, ook is onduidelijk wat onder een "overtuigende visie" moet worden verstaan.

Als voorbeeld noemt de Alliantie hier het schaduwproces, waarin met cijfers is onderbouwd met hoeveel succes – vanuit een overtuigde visie over het belang hiervan - het draagvlak voor de schaduwrapportages in de loop der jaren verbreed en vergroot is en hoe hoog het aantal betrokken en mee-ondertekenende organisaties is, vergeleken met schaduwrapportages voor andere mensenrechtenverdragen samengesteld door het NJCM.

Conclusie: voor wat betreft verwerven en verbreden van draagvlak en het betrekken van externe actoren wordt meer dan de gebruikelijke standaard gepresteerd.

27. Inclusiviteit

OCW: "De Alliantie zegt heel divers te zijn, maar toont dit verder niet aan met concrete voorbeelden. (...) alle cases geven aan te werken aan de verbetering van de positie van de vrouw (zwangere vrouw, sekswerker, echtgenote), LHBTI blijft onderbelicht"

Naar de mening van de VVR is dit onbegrijpelijke kritiek. Zo luidt de slotlinea van de inleidende paragraaf uit het TR:

*"Alle partners vertonen zowel ieder voor zich als samen een grote diversiteit. De diversiteit van de in het **Netwerk** samenwerkende organisaties en experts wordt aangevuld met diversiteit qua leefvorm, leeftijd, seksuele voorkeur, etniciteit en levens/religieuze overtuiging van de in het Netwerk participerende vrijwilligers en/of vertegenwoordigers van deelnemende organisaties. Ook het bestuur en andere gremia van de **VVR** vertonen over de jaren vele schakeringen qua gender en genderidentiteit, leeftijd, etnische afkomst en leefvorm. De oprichtster/directeur van **FFF** migreerde als kind uit Pakistan naar Nederland. Er is een grote diversiteit naar sekse, leeftijd, etniciteit en leefvorm onder vrijwilligers, adviesraad en bestuur."*

En uit casus 2 schaduwproces:

"Inclusiviteit blijkt uit de diversiteit van de leden van het Netwerk en de aangekaarte onderwerpen, het aantal en de spreiding van de ondertekenende organisaties en de samenstelling van de delegatie naar Genève. Bij de keuze van de issues is veel aandacht besteed aan zaken die zmv-vrouwen treffen, maar ook aan LHBTI-onderwerpen en specifieke groepen vrouwen zoals plattelandsvrouwen en oudere vrouwen. Mede dankzij sponsoring van IRAW kon een brede delegatie met een diverse achtergrond qua leeftijd, etniciteit, seksuele oriëntatie, religie/ levensovertuiging en expertise naar Genève, inclusief een vertegenwoordigster van Proud (de Nederlandse sekswerkersorganisatie). Er is nauw samengewerkt met de COC/NNID/TNN delegatie die de Netwerk schaduwrapportage onderschreven én een eigen schaduwrapport inbracht."

Zowel TOC als TR onderstrepen bovendien telkenmale dat er grote verschillen zijn tussen (groepen) vrouwen, waaronder LBTI, dus de VVR begrijpt niet waarom de beoordeling spreekt van "de vrouw", "sekswerker" en "echtgenote". Interessant in dit kader is trouwens dat juist onder sekswerkers zich een groot percentage transgenders bevindt.

Voorzover en waar LHBTI ontbreekt zij er nogmaals op gewezen dat de subdieregeling niet spreekt van gender- en LHBTI- gelijkheid, maar van gender of LHBTI-gelijkheid (zie ook punt 2 en 20 hierboven).

Conclusie: (A) Het verwijt dat de Alliantie V&R spreekt in termen van "de vrouw" is aantoonbaar onjuist. (B) Het verwijt dat LHBTI zou ontbreken is onrechtmatig en bovendien feitelijk onjuist.

28. Duurzaamheid van de gekozen aanpak

OCW: "Uit het track record blijkt dat de duurzaamheid met name vanuit juridisch oogpunt wordt geïnterpreteerd. Ingezet wordt op wetswijzigingen en de navolging daarvan. Alleen in casus 4 wordt erkend dat er voor duurzaamheid meer nodig is, zoals de inzet op voorlichting en bewustwording."

Volgens de regeling diende het track record te bevatten "een beschrijving van de ervaring en de bereikte resultaten van de maatschappelijke organisatie op het op het terrein van het landelijk **bevorderen** van gendergelijkheid of LHBTI-gelijkheid (...) uit de laatste drie jaar". (vet VVR).

Het TR voldoet hieraan: de cases in het TR bevatten meer dan enkel het succesvol bewerkstelligen van wetswijzigingen. Nergens wordt betoogd dat met "wetswijzigingen en de navolging ervan" gendergelijkheid etc. **bereikt** wordt. Het wordt wel **bevorderd**, hetgeen de eis was en in de TOC onderbouwd en uitgewerkt wordt. De kritiek is overigens ook niet terecht: in verschillende cases is wel degelijk ook ingezet op voorlichting en bewustwording, bijv. rondom het schaduwproces VN-Vrouwenverdrag. Bovendien moest een keuze gemaakt worden. Daarnaast merken wij op dat voorlichting en bewustwording zonder verankering in wetgeving (of jurisprudentie) zelden garantie biedt op een duurzaam resultaat.

De subsidie aanvraag is ingediend om een Expertisecentrum Vrouw & Recht te kunnen opzetten om zo meer continuïteit en duurzaamheid te bewerkstelligen. Dat de Alliantiepartners zoals in het TR omschreven tot dusver met name vanuit juridisch oogpunt werken valt haar moeilijk tegen te werpen: dat is immers waar haar kracht ligt – en waar zij een aanvulling vormt op het bestaande maatschappelijke veld. Bovendien dienen met een beperkt budget keuzes gemaakt te worden. Het is dus geen kwestie van 'niet erkennen' dat voor duurzaamheid meer nodig is dan wetswijzigingen en jurisprudentie, maar een kwestie van datgene doen waar je kracht ligt en wat anderen niet doen.

Tenslotte gaat de kritiek voorbij aan het duurzame resultaat zoals omschreven in casus 1: de schriftelijke toezegging van het UWV bij een positieve uitspraak van de CRvB alle aanvragen van de 17.000 andere vrouwen te zullen honoreren.

Conclusie: Het feit dat door een Alliantie Vrouw & Recht m.n. ingezet wordt op duurzaamheid via juridische verankering kan haar moeilijk worden tegengeworpen. Dat is de kern van ons werk en ontkent op generlei wijze dat voor duurzaamheid niet ook andere zaken nodig zijn.

Tenslotte:

Op 14 februari 2017 liet mevrouw J. Prins, directeur emancipatie ministerie OCW, per email aan 48 mogelijk aanvragers weten: "Graag maak ik u er op attent dat de deadline van 1 maart 2017 voor het indienen van het verzoek tot het aangaan van een strategisch partnerschap nadert. Ik wil benadrukken dat het hier een harde deadline betreft, waarvan niet kan worden afgeweken. Wel kan u na indiening nog om aanvullende informatie worden gevraagd. Wij willen in dat kader vragen rekening te houden met de mogelijkheid dat u in maart of april nog wordt uitgenodigd voor een toelichting op het indieningsverzoek."

De VVR is niet uitgenodigd voor een toelichting, noch is aanvullende informatie gevraagd. Dat is jammer: in zo'n gesprek had een aantal van de boven aangestipte onjuiste veronderstellingen gemakkelijk uit de weg geruimd worden.